



**Malmö högskola**  
Lärande och samhälle  
Barn Unga Samhälle

**Examensarbete**  
15 högskolepoäng

## Lärplattan i förskolan

*Ett tillfälligt tidsfördriv eller ett möjligt pedagogiskt verktyg?*

I-PAD in pre-school. A temporary pastime or one possible pedagogical tool

Helene Nilsson  
Susanne Andreasson

Lärarexamen 210hp  
Barndoms- och ungdomsvetenskap  
Slutseminarium ex. 2013-11-08

Examinator: Annika Åkerblom

Handledare: Lotta Nyrén



## Förord

Vi har gjort en spännande och innehållsrik resa på snart tre och ett halvt år på Malmö Högskola. Efter att ha varit verksamma inom förskolan i många år som barnskötare kände vi båda att det var dags att som pedagoger få ett nytt perspektiv på vårt arbete med barnen.

Då vi har skrivit ett par andra arbeten tillsammans så valde vi att avsluta vår utbildning med ett sista tillsammans. Att skriva en uppsats i par ser vi som en stor fördel. Det finns hela tiden någon att diskutera, reflektera med och någon som ”sparkar igång” en när orken/lusten för studien börjar minska. Under vår utbildning har vi haft många intressanta diskussioner och reflektioner och i den avslutande studien fick vi möjlighet till att ”knyta ihop” säcken med allt nytt vi tagit till oss, alla förändringar i vårt förhållningssätt och tankar kring vårt fortsatta arbete med barnen.

Arbetet valde vi att dela upp när det gällde att söka och läsa litteratur. Skrivarbete har skett både individuellt och gemensamt. Bearbetning och sammanställning i texten har vi gjort tillsammans. Under hela arbetets gång har vi haft konturenlig kontakt via mail och telefon men vid behov träffats och arbetat tillsammans. Eftersom våra praktiker har genomförts samtidigt som studien pågick så valde vi att filma och/eller spela in våra intervjuer och observationer och vid senare tillfällen så träffades vi för att reflekterat och analysera empirin.

Ett stort tack till alla fantastiska pedagoger på våra praktiker (VFT) som ställde upp och gjorde det möjligt för oss att göra detta arbete. Ni är stora inspirationskällor! Lotta Nyrén tackar vi för god handledning och för att du fick oss att se ämnet ur flera olika vinklar. Till alla våra kurskamrater säger vi också tack för givande möten och diskussioner.

Helene Nilsson och Susanne Andreasson

## Abstract

Vårt syfte med denna studie var att undersöka när, hur och i vilket syfte pedagogerna och barnen använder sig av lärplattan i sin verksamhet. För att få syn på det ställde vi oss följande frågor. Hur resonerar pedagogerna kring användandet av digitala verktyg i förskolans verksamhet? *När, hur* och i *vilket syfte* använder pedagoger och barn lärplattan i förskolans verksamhet? *Vilka möjligheter, dilemman och/eller konflikter* med digital dokumentation lyfter pedagogerna fram? När vi skriver pedagoger och verksamhet avser vi de två förskolor i Skåne som vi har gjort vår studie på. Vår studie bygger på en metodtriangulering, det vill säga att vi valde att arbeta med olika insamlingsmetoder för att ge oss en bredare förståelse för studien. Vi valde att använda oss av kvalitativa intervjuer. Vi utförde även observationer då observationer var den enda möjliga tekniken för att se vad de små barnen ville förmedla eftersom de inte har börjat tala än och saknade förmågan till verbal kommunikation. Under vår studie av förskolorna har vi även skrivit dagbok för att samla information. Utifrån resultatet av vår undersökning ser vi hur lärplattan används. Lärplattan är ett verktyg som förenklar pedagogernas och barnens arbetssätt med att dokumentera verksamheten, att se barnens utveckling och intressen. Vi ser ett professionellt arbetssätt kring användandet av den digitala tekniken då pedagogerna hade ett syfte med aktiviteterna kring lärplattan. Men vi anar att det kan finnas vissa faror om barnen får ”fri tillgång” till lärplattan. Det finns forskning som tyder på ”för mycket skärmtid” kan vara skadlig för barnen. De rörliga bilderna och ljuden tilltalar många sinnen hos barnen därför måste vi pedagoger vara observanta och ibland begränsa barnens ”skärmtid”. För oss är det viktigt att man har ett syfte med den digitala aktiviteten och att man som pedagog visar vägen mot nya kunskaper tillsammans med barnen. Pedagogerna bör införskaffa sig en viss förkunskap om lärplattans möjligheter och vilka appar som kan utveckla barnens lärande på ett lustfyllt och nyfiket sätt. För oss är lärplattan ett multimedialt verktyg med många möjligheter i förskolan – både för pedagogerna *och* för barnen.

**Nyckelord:** digital teknik, lärplatta, pedagogiskt verktyg

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b> .....	7
1.1 Syfte.....	8
1.2 Frågeställningar.....	8
<b>2. Tidigare forskning</b> .....	9
2.1 Barn och digitala medier.....	9
2.2 Medielek.....	10
2.3 Kan det bli för mycket ”skärmtid”?.....	10
<b>3. Metod</b> .....	12
3.1 Metodval.....	12
3.2 Urval.....	13
3.3 Genomförande.....	14
3.4 Forskningsetiska överväganden.....	14
<b>4. Resultat och analys</b> .....	16
4.1 Nä, jag vill inte!.....	17
4.2 Ska vi göra en film?.....	18
4.3 Åh, måste vi höra saga igen?.....	19
4.4 Matematiksamling.....	22
4.5 Digital dokumentation - Tidsvinst vid utvecklingssamtal?.....	24
<b>5. Diskussion</b> .....	26

<b>Referenser</b> .....	28
<b>Bilaga 1 Intervjufrågor</b> .....	32

# 1. Inledning

Digitala redskap blir en allt mer vanlig syn på våra förskolor. För ett tiotal år sedan utökade förskolorna sin didaktiska verktygsväska med datorer. Nu tycks det som pedagogerna på förskolorna gör ännu en investering till sin verktygsväska, den så kallade I-paden, lärplattan eller surfplattan som den också kallas. Vi kommer att benämna den som lärplatta i fortsättningen. Många av de pedagoger och föräldrar, som vi mött på våra ordinarie arbetsplatser, ser denna som ett användbart verktyg i den pedagogiska verksamheten medan andra är mer tveksamma och tycker att barnen spelar tillräckligt med spel där hemma vid datorer, mobiler och lärplattor. Digital teknik är något som kan sägas "ligga i tiden". I förskolans läroplan kan vi läsa att barnen ska få kunskap och tillgång till den nya tekniken och dess användningsområden. Barnen ska få möjlighet att utveckla ett intresse för olika medier och utforska hur enkel teknik fungerar (Lpfö rev 2010, s. 10). Man kan inte bortse från att detta är en växande industri med vinstintressen. De som tjänar pengar på att sälja digitala verktyg och spel fokuserar på vilka fördelar det finns med att använda sig av just deras produkter. Brun (2005) hänvisar till Ellneby, som menar att vi introducerar tekniken i tidiga åldrar på våra barn utan att ställa oss frågan om vilka konsekvenser det kommer att få för barnen i framtiden. Vad händer med barnens växande kroppar? Blir det några fysiska skador som t.ex. musarm eller ögonskador?

Hilden (2005) anser däremot att barn som använder sig av datorer är bättre rustade att kunna använda sig av datorn på ett kreativt sätt i hemmiljö och skola. De har fått en grundförtrogenhet i sitt användande av digital teknik, vilket kommer att följa dem genom livet. Vi anser att studien är angelägen för oss som framtida pedagoger. Före studien hade vi många egna frågor och tankar till hur vi skulle ställa oss i frågan om lärplattans vara eller icke vara i förskolan. Några av frågorna var; hur ska vi förhålla oss till användandet av lärplattan? Ska den användas till att spela spel på, dokumenteras med, hur mycket tid ska barnen få använda sig av den, vilka risker och fördelar finns det med lärplattan?

## 1.1 Syfte

Vårt syfte med denna studie är att undersöka när, hur och i vilket syfte pedagogerna och barnen använder sig av lärplattan i sin verksamhet. Hur resonerar de kring användandet av digitala verktyg i förskolans verksamhet? När vi skriver pedagoger och verksamhet avser vi de två förskolor i Skåne som vi har gjort vår studie på.

## 1.2 Frågeställningar

- *När, hur och i vilket syfte* använder pedagoger och barn lärplattan i förskolans verksamhet?
- *Vilka möjligheter, dilemman och/eller konflikter* med digital dokumentation lyfter pedagogerna fram?



## 2. Tidigare forskning

Eftersom syftet med vår studie var att undersöka hur några pedagoger och barn resonerar kring användandet av lärplattan i förskolan var det viktigt för oss att förstå hur forskningen ser på barns användande av digitala verktyg/medier. Vi var också intresserade av att se vilka eventuella möjligheter, dilemman och konflikter som kunde uppstå. Forskning som berör lärplattan och dess användande i förskolan har förvisso ökat under senare år men är fortfarande relativt begränsad så därför har vi valt att även ha med forskning kring användandet av datorn i förskola och skola.

### 2.1 Barn och digitala medier

Barn och digitala medier har på senare tid diskuterats flitigt. Det finns ett stort utbud av till exempel spel och kunskapsappar för barn i förskoleåldern. Pedagogernas kunskaper och förhållningssätt till digitala medier påverkar på vilket sätt de används i verksamheten. Klerfelt (2007) menar för att det ska ske en utveckling och ett lärande hos barnen vid datorn är interaktion mellan barn och pedagog en förutsättning. Han talar om att efter datorn har gjort sitt inträde på förskolan har också kommunikationen förändrats och med rätt förutsättningar kan datorn bli en mötesplats där barns berättande och kommunikation utvecklas på ett lekfullt sätt. Datorn inbjuder till samspel och blir en mötesplats på förskolan där samarbete äger rum. Enligt Ljung-Djärf (2004) framträder en positiv interaktion där alla barn som befinner sig runt datorn är lika involverade oavsett vem av barnen som styr datorn. Kommunikationen och samspelet mellan barnen är vanligare här än vid vissa andra aktiviteter på förskolan. Vissa studier har gjorts där barn har använt sig av ritprogram på datorn. Resultatet visar att barn har förmågan att skapa egna berättelser utifrån fantasin och att detta sedan utvecklas vidare genom den kommunikation som sker mellan barnen. Alexandersson, Linderoth och Lindö (2001) är överens om att barn som använder datorer/digital media i samband med lärandet ser det som mer effektivt och roligt. De kan se en ökning vad det gäller samarbete och engagemang samt intresse för ett mer undersökande arbetssätt. Att barnet lär sig mer effektivt vid användandet av datorprogram anses bero på den tid de lägger ner vid att använda dem, vilket kan tolkas som att programmen är mer underhållande än den traditionella undervisningen.

## 2.2 Medielek

Medieforskaren Margareta Rönneberg myntade begreppet medielek i början på 1980-talet. Begreppet stod för barns kollektiva rollekar med en utgångspunkt i en audiovisuell massmedietexts historia, karaktär(er) och/eller miljö (Thestrup, Henningsen och Jerg, 2009). Å ena sidan var det en slags vidareutveckling av äldre tiders kollektiva regellekar och folklekar, som ”Blindbock” och ”Kom alla mina kycklingar”. Å andra sidan var medieleken en slags vidareutveckling av barns individuella symbollek, som när barn exempelvis leker att de åker buss. På Mejsen daginstitution i Århus i Danmark, har man forskat kring området medielek på redan 1980-talet. Barnen hade stora möjligheter till fri digital lek. Medieteknologin erbjuder barnen ett särskilt fokus på leken menar man på Mejsen. Barnens förmåga att se *hur* de leker ökar och de kan sedan dra egna kreativa slutsatser utifrån detta. Sett ur ett lek- och lärandeperspektiv handlar det inte bara om att barnen *ska lära sig* att leka genom att leka. De ska kunna observera hur de leker för att *lära sig av att lära sig leka* (Thestrup, Henningsen och Jerg, 2009).

## 2.3 Kan det bli för mycket ”skärmtid”?

Finns det några negativa effekter av att barn tillbringar tid framför skärmen? Lagercrantz (2012), professor vid Karolinska institutet, har tankar om barns ”skärmtider” och rent fysiologiska dilemman. Han menar att det i Sverige blir mer vanligt med flera tv-apparater i hemmen. I USA har det gjorts undersökningar på skolbarn och det visade sig att barnen tillbringade i genomsnitt 6 timmar varje dag vid en skärm, varav 4 timmar framför en tv och 2 timmar framför datorn eller lärplattan. Vi ligger säkert inte långt efter USA menar han. Det är många som tror att barnen blir intelligentare. Lagercrantz antagande bygger på forskning och forskningsresultat från andra länder samt egna medicinska erfarenheter. Han menar att många föräldrar och lärare är entusiastiska och tror att barnen blir intelligentare av sitt användande av digitala medier. Kirurger som har ägnat sig åt mycket dataspel sedan de var unga blev skickligare att operera via robot än de som inte gjort det. Andra positiva argument som han har tagit del av är att svenska barn som översköls av engelska ord blir sannolikt bättre på engelska än exempelvis franska och tyska barn, som får det mesta serverat som dubbat på skärmen. Han tvivlar inte på att barn och ungdomar i dag är betydligt mer orienterade om vad

som händer i världen tack vare tv och digital teknik. Det är svårt att ifrågasätta barns ökade användande av datorer, läsplattor och mobiltelefoner är lika bakåtsträvande som när telefonen eller radion introducerades (Lagercrantz, 2012).

Enligt Jensen (1997) använder vi mycket av hjärnans kapacitet varje dag men den stora frågan är *hur* vi väljer att utveckla och stimulera denna. Inläring sker när olika mönster och nervbanor i hjärnan integreras med varandra. Detta är i sin tur beroende av i vilken miljö och på vilket sätt hjärnan får stimulans. Exempel på detta är en elev som behöver taktil stimulans, det vill säga eleven behöver ”fingra” på något med händerna för att lära sig. ”Fingrandet” sänder signaler via nervbanor till hjärnan som då öppnar upp och blir mottaglig för inläring.

Kroppsvikten ökar i genomsnitt med 1 kg per timmes dagligt skärm-tittande. Detta beror inte bara på att barnen rör sig mindre, utan också på att barnet framför en skärm inte känner någon naturlig mättnad, utan fortsätter att småata säger Jackson, Djafarian och Stewart (2009). I en australisk undersökning visades att tiden framför skärm korrelerar mer fetma än brist på fysisk aktivitet (Maher, Eisenmann och Dollman, 2012).

Christakis (2008), läkare vid datametropolen i Seattle, har gjort en undersökning på barn i 3 årsåldern som har tittat mer än 3 timmar per dag på olika typer av ”skärmar”. Det visade sig att de barnen hade problem när de började skolan med att de inte var fokuserade och inte lika uppmärksamma som de barn som hade tittat mindre på tv och andra skärmar.

En viktig faktor kan vara att ”skärm-tittandet” minskar tiden för spontana lekar. Fantasi-lekar stimulerar barns kreativitet. Låtsas-slagsmålen är viktiga för att lära sig hur ett knytnävslag eller brottargrepp känns. Barn som inte får leka spontant riskerar att oftare utveckla asocialt beteende (Pellis och Pellis, 2007). Förmågan till empati har försämrats de senaste 30 åren, enligt en studie som omfattade 14 000 collegestudenter. Det kan bero på att förmågan att lära sig det sociala samspelet avtrubbas. Människan är särskilt utrustad med spegelneuron, som gör att vi kan härma våra föräldrars och lärares beteende. Det kan knappast ersättas av en skärm enligt psykologen Sigman (2012).

Det saknas tillräcklig vetenskaplig dokumentation för att helt säkert kunna ge råd till föräldrar om hur mycket tid barn kan tillbringa framför skärmar. Lagercrantz (2012) uppfattning är att man bör vara försiktig som alltid när det kommer något nytt larm. Han menar att man tillsvidare bör följa de amerikanska barnläkarakademiens rekommendationer American Academy of Pediatrics (2012). Det vill säga barn under 2 år ska inte titta på skärmar

överhuvudtaget. 2 – 3 åringar ska titta så lite som möjligt. Äldre barn i förskoleålder 3 -7 år ska titta max 2 timmar per dag. Det grundar sig på att ”skärmtiden” stjälar tid ifrån barnens spontana lekar, fantasidrömmar och samvaro med föräldrar, syskon och lekkamrater.

## **3. Metod**

I följande kapitel beskrivs våra metodval, urval och genomförande av undersökningen som ligger till grund för vår studie. Vår studie bygger på en metodtriangulering, det vill säga att vi valde att arbeta med olika insamlingsmetoder för att ge oss en bredare förståelse för vår studie (Sandberg och Faugert, 2007). Vi kommer även att sammanfatta våra etiska överväganden som vi gjort inför denna studie.

### **3.1 Metodval**

#### **Kvalitativa intervjuer**

Vi valde att använda oss av kvalitativa intervjuer. Några frågor var förutbestämda och övriga frågor behandlades efterhand som de dök upp. Både de enskilda intervjuerna och gruppintervjuerna gjordes på detta sätt. Patel och Davidsson (2011) pratar om att en kvalitativ metod nästan alltid är lågt strukturerad. Enligt dem blir både intervjuaren och informanten på det sättet medskapare av samtalet. Samtalet blir naturligt och inte så stelt, varken för informanter eller för den som leder intervjun.

Vi började med en mer övergripande fråga som vi sedan bröt till följdfrågor enligt ”trattmodellen”. Stukát beskriver det som en ”trattformad procedur” när det gäller att formulera problemet som ska studeras. Han menar att först måste man som forskare bestämma sig för ett intressant ämne eller fenomen och efter en hel del läsande, tänkande och pustande, pressas och problematiseras ämnet ner genom tratten och kommer genom som ett lagom stort syfte. Det kan tyckas som en enkel procedur att begränsa sig i ämnet och syftet med forskningen. Men det kräver mycket möda och besvär innan forskningen kommer så långt (Stukát, 2011)

### **Dagboksanteckningar**

Under vår tid på förskolorna där vi genomfört vår VFT har vi även skrivit dagbok för att samla information något som också Patel och Davidsson, (2011) förespråkar. Dagboksanteckningarna är insamlade från till exempel utvecklingssamtal, planerade och oplanerade aktiviteter med barnen. I våra dagboksanteckningar skrev vi ner förskolans aktiviteter varje dag, cirka en A4-sida per dag, sammanlagd empiri 25 sidor. Vi skrev även ner våra reflektioner och tankar kring dagens aktiviteter.

### **Observationer**

Stukát menar att ostrukturerade observationer lämpar sig bra vid utforskande syfte och det tog vi fasta på (Stukát, 2011). En anledning till att vi valde att observera var att på förskolorna finns det även småbarn som inte har börjat tala än och saknar förmågan på så vis till verbal kommunikation. Observationer är för oss den enda möjliga tekniken för att se vad de små barnen vill förmedla. Att göra observationer med papper och penna är en välbekant teknik som vi har använt många gånger under vår 20-åriga långa yrkeskarriär inom barnomsorgen. Under vår undersökning har vi fått ta del av barnens digitala portfolier.

## **3.2 Urval**

Studien är utförd på två kommunala förskolor i Skåne. Förskolan Blå är en enhet med barn som är i åldrarna ifrån 1-5 år. Det finns vid studietillfället 23 barn inskrivna varav 6 barn är småbarn i åldern 1 – 2,5 år. De resterande 17 barnen kommer i vår studie att benämnas som ”mellangruppen” och ”storgruppen”. Detta har med deras åldersindelning att göra och inte med antalet barn i gruppen. Här arbetar en fritidspedagog och tre förskollärare.

Förskolan Röd består av fyra avdelningar som är uppdelade i två yngregupper och två äldregrupper. Yngregupperna har vid studietillfället tillsammans 26 barn inskrivna i åldern 1-3 år. På yngreavdelningarna arbetar det tre förskollärare och två barnskötare. På äldre avdelningarna har de tillsammans 36 barn inskrivna i åldern 3-5 år. Här arbetar det fyra förskollärare och två barnskötare. Personalen på Röd förskola har också många års erfarenhet inom barnomsorgen.

### **3.3 Genomförande**

#### **Kvalitativa intervjuer**

Föräldrarna som hade sina barn på förskolorna fick ett informationsbrev angående vår undersökning där de fick möjlighet att ge oss sitt medgivande för våra observationer av deras barn. Alla familjer var positiva till vår studie. Vi genomförde 7 enskilda intervjuer och två gruppintervjuer med pedagogerna, ca 30 min per tillfälle. En familj tillät en av oss vara med på deras utvecklingssamtal. Under de 45 min som samtalet varade användes lärplattan som dokumentationspärm med fotografier, videofilmer och samtalsinspelningar som barnet deltagit i. Pedagogen, barnet och föräldrarna pratade om barnets utveckling och lärande samtidigt som man konkret kunde visa upp var och hur lärandet hade gått till. Vid aktiviteter med lärplattan har vi intervjuat och observerat barnen.

#### **Dagboksanteckningar**

Under aktiviteternas gång hade vi många samtal med pedagoger och barn kring hur de tänker om lärplattan i förskolans verksamhet. De fick lyfta fram positiva och mindre positiva erfarenheter i sitt användande av digitala verktyg såsom dokumentationer, filmer, reflektioner, spel, matematik, med mera eller under alla aktiviteter där lärplattan används som ett pedagogiskt redskap. Samtalen var spontana men vi hade gjort egna anteckningar om vad vi ville få svar på. Under aktiviteterna kom det till fler frågor med svar som gav oss fler idéer om hur vi skulle arbeta med vår undersökning.

#### **Observationer**

Vid observationerna deltog vi som ”deltagande observatörer” det vill säga att vi var aktiva i förskolan tillsammans med barnen. Genom att observera barnen i ett för dem naturligt sammanhang i samma stund som det inträffar, kommer man så nära ”sanningen” som det går (Patel och Davidsson, 2011). Vid ett senare tillfälle gjordes reflektioner av det vi hade sett. I efterhand skrevs en fullständig redogörelse över observationerna.

Till observationerna använde vi oss av 2 filmer (10-15 minuter/film). Under förskolans olika aktiviteter där lärplattan har varit ett pedagogiskt redskap, så som vid dokumentation, spel, samarbetsövningar, matematik med mera har vi ställt frågor och lyssnat på svaren och sedan tillsammans med barnen diskuterat och reflekterat

### **3.4 Forskningsetiska överväganden**

Enligt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, informerades vi våra uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gällde för deras deltagande. De upplystes om att deltagandet var frivilligt och om att de hade rätt att avbryta sin medverkan när och om de vill. Inga personuppgifter kommer att lämnas ut och vi förklarade för alla involverade att studien på förskolan var i ett forskningssyfte och ingen bedömning skulle göras. Inget av det insamlade material skulle användas eller lånas ut för kommersiellt bruk eller något annat icke-vetenskapligt syfte. Vårt syfte med studien har uppgetts och en beskrivning på tillvägagångssättet har förmedlats och de har informerats om att all information och fakta som samlats in kommer enbart att användas i ett syfte för forskningen till studien. Vi har fått samtycke från barn, föräldrar och pedagoger som har blivit tillfrågade om de vill delta (Vetenskapsrådet, 2002).

## 4. Resultat och analys

I följande kapitel kommer vi att redovisa resultatet av vår undersökning. Här analyseras fyra situationer. Vi vill med denna empiri försöka få syn på om lärplattan används som ett tillfälligt tidsfördriv eller ett pedagogiskt verktyg i förskoleverksamheten.

Kristina på den Blå förskolan använde lärplattan i de flesta av förskolans aktiviteter. Det som tilltalade henne var att lärplattan rent tekniskt inte var svår att lära sig att använda. Men däremot för att lära sig att använda den ”pedagogiskt” behövdes det en kurs som hölls på Högskolan i Borås. Den hette ”Lärande möjligheter i digitala miljöer” och Kristina upplevde den som väldigt inspirerande och bra. Tack vare den utbildningen och de erfarenheter och kunskaper hon fick så är hon numera ansvarig för att lära sina kollegor hur man kan använda redskapet ”lärplattan” pedagogiskt på den blåa förskolan.

*”I Borås fick jag lära mig hur man som pedagog kan använda sig av lärplattan för att nå målen och riktlinjerna enligt läroplanen. Om barnen får skapa och kommunicera med bild, sång och rörelse så främjar det barnens utveckling. Och jag anser att olika digitala verktyg kan hjälpa till att utveckla barnen på ett tilltalande sätt” förtydligar Kristina sitt resonemang.*

En annan lärdom var hur man kan hitta appar som utmanar och stimulerar de intressen som finns i barngruppen. Kristina fick även lära sig hur man ska arbeta med lärplattan för att den inte bara ska användas till att spela spel på. Kristina använder lärplattan under många olika situationer och sammanhang, till exempel under dokumentationer, skapandet, naturkunskapandet men även i matematik. Kristina menar att lärplattan tilltalar många barns sinnen på många sätt, men det är också bra för det ges möjlighet till många olika lärostilar då barn är olika och då lär de på olika sätt. I lärplattan kan man använda sig av rörliga bilder, ljud och interaktiva funktioner. Det är sådant som tilltalar barn och gör att de tycker att det är roligt att lära.

På förskolan Röd används lärplattan flitigt till dokumentation på alla avdelningar. På yngreavdelningarna har barnen inte visat något större intresse för att vilja använda sig av lärplattan mer än när pedagogerna visar upp foton eller filmer. Men där emot på äldreavdelningarna är intresset stort för allt man kan göra på lärplattan. Under de veckorna



som materialet till vår studie insamlades så var det ytterst sällan som barnen satt och spelade spel vid vare sig dator eller lärplatta. Istället använde de sig av olika ”skaparprogram” för att göra collage, filmer och bildspel. De använde olika målartekniker som fanns på lärplattan och datorn för att skapa teckningar. Om de ville fanns det möjlighet att koppla upp sig på smartborden för att på så sätt få ett större perspektiv på sitt/sina alster. Pedagogerna fokusera på barnens lärprocesser genom att dokumentera det barnen gör vid lärplattan. Barnen är delaktiga i *vad* som ska ”visas” upp, alla har rätten att säga ”Nej den bilden vill jag inte visa”.

#### **4.1 Inflytande – När Selma får bestämma**

För att utvecklas och kunna planera nya pedagogiska aktiviteter behöver hela arbetslaget regelbundna rutiner för dokumentation och uppföljning. I följande observation tycks det som om pedagogerna har arbetat igenom rutiner vad det gäller delaktighet och inflytande för barnet när det gäller foton. Barnet i observationen får vara med och bestämma vilket foto hon vill visa.

Följande episod utspelade sig på förskolan en dag. Kristina anses, av andra pedagoger inom den kommun där förskolan är placerad, som en duktig och kunnig pedagog när det gäller arbetet med pedagogiska dokumentationer och har blivit ombedd att hålla föredrag för andra förskolor i kommunen.

Hon sitter vid datorn i barngruppen en förmiddag och letar efter bra pedagogiskt material ifrån sina och barnens pedagogiska rum som hon tänker använda sig av när hon senare i veckan håller föredrag. Hon fastnar för ett foto taget på en av flickorna i gruppen. Det är en matsituation. Kristina säger: - ”Det är viktigt med inflytande och delaktighet därför väljer hon att fråga Selma om det går bra att hon visar bilden av henne när hon ska hålla föredrag i veckan”. Föräldrarna till barnen i gruppen har fått information om att hon behöver låna dokumentationer till sitt föredrag och i vilken syfte och alla gett henne sitt medgivande.

Kristina: - Jag ska åka till några andra förskolor och berätta och visa för andra fröknar hur vi arbetar här på vår förskola. Så jag skulle gärna vilja visa dem det här kortet på dig när du sitter och äter lunch.

Selma: - Är det bara mitt som ska vara med?

Kristina: - Nej, jag ska fråga andra barn också men ville börja med ditt ”rum”.

Selma: - Men nä, jag vill inte att du visar det fotot!

Kristina tar fram Selmas ”rum” på datorn.

Kristina: - Är det något foto du skulle vilja visa?

De sitter en stund och tittar på foton.

Selma: - Asch, du får visa alla andra foton bara du inte tar det fotot när jag äter.

Kristina anser att det är viktigt med delaktighet och inflytande för barnen och att ge barnen inflytande över sina egna liv. Forskarna Johannesen och Sandvik (2009) menar att jobba med barn och deras rätt till delaktighet och inflytande kräver mycket av de vuxna. Det handlar om att våga sätta sig själv på spel och möta vardagen med öppna ögon. Kristina har anammat detta, det ser vi vid ovanstående observation.

## 4.2 Ska vi göra en film – delaktighet och inflytande

I denna dokumentation följer vi barnen i deras tankar kring hur man gör en film där de ges möjlighet att utöka sin repertoar med hjälp av lärplattan. Några av de äldsta barnen, 5 och 6 år på förskolan Röd sitter och pratar om förmiddagens besök på ortens bibliotek där de sett två tecknade kortfilmer.

Pelle – Jag tyckte filmerna var tråkiga.

Linus – Ja, och barnsliga! Det såg ut som småbarnen gjort filmen fortsätter han.

Han får medhåll från Pelle som nickar jakande med huvudet.

Nicole – Jag tyckte filmerna var okej att se.

Sofia – Ha, ha, ha! Gör en bättre film själv om ni kan.

Pelle och Linus tittar på varandra. Pedagogerna Jana kommer precis in i rummet.

Jana – Vad gör ni?

Sofia - Pelle och Linus tyckte filmerna var tråkiga och barnsliga.

Jana – Det var tråkigt att höra. Men vad för film skulle ni vilja se?, frågar hon pojkarna.

Linus – En film för stora barn, en film som är spännande.

Pelle – Med poliser och tjuvar i!

Nicole – Jag vill bli skådespelerska när jag blir stor.

Pelle och Linus tittar på varandra och säger nästan samtidigt;

Pelle och Linus - Ska vi göra en film?

Jana – Hur ska ni göra den filmen?

Pojkarna blir tysta och tittat på varandra igen.

Sofia - Kan vi inte använda oss av lärplattan, Jana? Ni filmar och fotar oss med den hela tiden så det borde väl gå?

Jana – Jag vet till och med vet en app som man kan använda sig av när man vill göra en egen film.

Barnen – Jaaaa, vi ska göra en film!

Barnen som bestämt sig för att göra en egen film kastar sig in i projektet med stor entusiasm. De diskuterar vad filmen ska handla om, var den ska utspelas och vem som ska var vem i filmen. Pedagogerna introducerar appen som hon upptäckt. Den kan användas på olika sätt. Man kan välja versionen där man använder sig av färdiga figurer eller så gör man egna figurer med hjälp av egna foton. Barnen väljer det senare alternativet. Med denna appen kan de välja vilken bakgrundsmusik de vill ha, ska figurerna vara rörliga eller ska de ha stillbilder, spela in en egen berättarröst mm. Under hela processen med att göra filmen så dokumenterar pedagogerna vad som händer med en annan lärplatta. Efter varje tillfälle barnen arbetat på sin film så tittar man på dokumentationen och reflekterar kring vad som händer. Pedagogerna anser att det är viktigt att reflektera tillsammans med barnen. Det är barnens resonemang som är betydelsefulla för hur vi ska gå vidare och utmana dem i deras nya tankar och idéer i vårt fortsatta arbete förklarar Tea. Barnen har upptäckt att vi lyssnar på dem och att vi tar till oss deras funderingar och slutsatser säger Sara. Som avslutning på projektet bjuds alla barn in på filmvisning.

Jana som introducerade appen säger att hon var lite tveksam till användandet av lärplattan i början mest för att hon var rädd för att barnen skulle sitta och spela spel hela dagen. Men nu när de använt sig av lärplattan kontinuerligt under en hel termin så ser hon att barnen ”bara” sitter kortare stunder framför lärplattans skärm. Hon tolkar det som att barnen har tagit till sig lärplattan som ett nytt roligt lekverktyg som man använder vid behov och lust på samma sätt som de använder sig av lego, papper och pennor på förskolan. Jana och hennes kolleger anser att lärplattan är ett ”perfekt” verktyg för digital dokumentation eftersom den är så lätthanterlig och att de kan koppla upp den till smartboarden. Barnens intressen för sina egna läroprocesser blir större för var gång och de reflekterar och de upptäcker nya spännande saker som de själva gör och lär. Pedagogerna anser att den skärmtiden är ”guld värd” då de ser var barnens intresse och läroprocesser finns. Krok och Lindevall (2003) anser att barnen får en utökad insikt i sin egen utvecklingsprocess. De menar att barnen får tid att reflektera över sitt eget lärande och en återkoppling av kompisar, föräldrar och pedagoger kring sin läroprocess. När man ser på den digitala dokumentationen ur barns perspektiv så anser Lenz Taguchi, (2005)

att vi inte ska se barnen som ett objekt utan de ska få vara med och forma sitt eget lärande och ges möjlighet till bestämmande.

### 4.3 Åh, måste vi höra saga igen – medielek

På förskolan Röd ska barnen få uppleva ett nytt sätt att höra saga på. Pedagogerna ska använda sig av en sagolåda med, för barnen, den välkända sagan Bockarna Bruse. Pedagogerna har läst sagoboken många gånger men det är särskilt ett av barnen som inte alls är intresserade av att höra sagan. Det är mycket suck och stön var gång det ska läsas och Max gör allt för att slippa sitta och höra sagan. Han vill gå och kissa, han är törstig, han hittar ett sandkorn på golvet som han måste kasta osv. Max påpekar även att det är tråkigt att höra saga. Och nu vill pedagogerna prova och se om det går att väcka Max intresse för sagans värld genom att presentera sagan i en ny form. Barnen ska få höra sagan samtidigt som pedagogen Malin ”leker” sagan med hjälp av leksaksdjur föreställande figurerna i sagan. Pedagogen Annika ska filma hela händelsen med hjälp av lärplattan. Barngruppen består av fem 3-åringar. Pedagogen Malin har samlat barnen i ett avskilt rum.

Malin – Det var en gång tre bockar som alla hette...

Emilia – Bruse, utbrister hon! Jag har hört den många gånger så jag kan den. Malin – En dag skulle de gå...

Emilia – Över bron och äta och sen kommer trollet. Var har du trollet, är han under bron? Titta där är trollet, i ditt knä säger hon och ser nöjd ut.

Malin – Lilla bocken Bruse trippar över bron...

Emilia - Och nu kommer trollet och vill äta upp han, skriker hon.

Tova – Nä, han stångar trollet ner i ån.

Emilia – Det gör han inte säger hon argt. Han vill äta upp den lilla Bruse. Linnea – Det sa han inte, han sa ”nu tar jag dig”.

Emilia och Tova tittar på Malin som nickar.

Malin - Trollet säger ”Nu kommer jag och tar dig”.

Flickorna börjar sjunga sången och kommer snabbt fram till att det stämmer att trollet säger ”Nu kommer jag och tar dig”. Under hela sagan tar dessa tre flickor stor plats och de deltar i sagan med liv och lust. De två pojkarna som också är med säger inte ett ljud. Axel följer med

i sagan under tystnad, han släpper inte leksakerna med blicken. Max däremot har fullt sjå med att försöka kolla vad Annika gör med lärplattan. Han verkar vara totalt ointresserad av sagan. Det är mycket mer intressant med lärplattan.

Direkt efteråt spelas filmen upp för barnen . Flickorna är nu måttligt intresserade av vad som händer på lärplattan. De tittar en kort stund men börjar sedan leka med sagolådan. Alex och Max däremot är helt uppe i sagan som visas på lärplattan.

Första gången de tittar på filmen säger de inte så mycket.

Alex - Emilia avbryter sagan hela tiden.

Max blir förtjust när han ser sig själv.

Max - Titta där är jag! Jag ville titta på vad du gjorde säger han till Annika.

Andra gången de ser filmen är de mer intresserade av sagan.

Alex - Titta där kommer trollet.

Max - Ja och sen ska han ta Bruse och äta upp han.

Alex - Nä, han ska bara ta han.

Max - Jo men sen äter han upp han.

Alex - Ja den stora Bruse ska han äta upp.

Max - Men det kan han inte för trollet ramlar i ån när Bruse knuffar han säger Max och skrattar nöjt. Kan vi titta en gång till på filmen?

Max visade ett stort intresse för den digitala sagan. Han var inte intresserad av boken eller sagolådan men när han såg sagan som en film tyckte han det blev intressant. Eftersom Max inte är intresserad av att höra saga på ett ”traditionellt sätt” så skulle lärplattan kunna vara ett bra hjälpmedel resonerar sig pedagogerna fram till vid reflektionstillfället följande dag. Malin säger: - ”Här måste vi se till Max intressen. Om han nu tycker det är så spännande att höra/se saga på lärplattan skulle han kanske vilja göra en egen saga tillsammans med en kompis”. Annika inflikar: - ”Barnen på äldreavdelningarna har hittat en app med ett program där man kan göra egna filmer så den går säkert att använda till att göra en saga också”.

Linderoth (2004) menar i datorns interaktiva miljöer finns det möjlighet till utveckling med hjälp av multimediala program. Och i ett samspel med en mer traditionell sagokultur kan man skapa nya vägar för berättande. Nya berättelsegenrer skapas, i vilka barnens lekar återspeglas (Klerfelt 2007). Att barn ser sagor och sagofigurer som inspirationskällor till lek är en företeelse som kallas för medielek. I medieleken tolkar barnen en berättelse, till exempel som i denna observation där de använder sig av leksaker när de berättar sagan.

## 4.4 Samspel med fokus på matematik

Ingrid berättar att hennes mål under denna dag är att tillgodose barnens intresse för olika former och färger. Hon har märkt att de är intresserade vid olika tillfällen och har letat upp lite olika appar som fokuserar på färg och form, med andra ord matematik. De tänker hon visa för barnen under dagen. Hon samlar barnen på golvet på en stor grön cirkelformat matta där får alla plats. Börjar prata med barnen om olika former, cirkel, fyrkant, rektangel. Barnen får ett uppdrag av henne de ska röra sig på avdelningen och med hjälp av varandra och lärplattan fotografera de olika formerna. Det leder till ett samarbete mellan barnen som återkommer till ”gröna mattan” med bilder tagna på olika former efter cirka 30 minuter. Vi följer efter barnen på deras ”formjakt” på förskolan och hör deras diskussioner om former och färger. Ett av barnen har fått syn på en spegel i hallen.

Robert: - Kolla, kolla här, en cirkel

Alva: - Men den är ju platt

Stina: - A men det är ju cirklar, annars kallas det ju boll

Alva: - Men den är ju platt där.

Alva pekar och visar med hela kroppen. Formen barnen pratar om är en oval. Alva menar att cirkeln är ”ihoptryckt” och då är den inte en cirkel. De vänder sig till oss som vuxna och vill att vi ska reda ut deras problem. Men vi säger åt dem att fotografera spegeln och fråga Ingrid när vi samlas igen. Turen går vidare. De tar bilder av dörrar och fönster, mattor det leder till nya diskussioner dem emellan. Där är de mer överrens om vilken form det är frågan om.

Under tiden har Ingrid gjort i ordning förskolans smartboard. Hon kallar in barnen och ber om lärplattan, hon installerar den till smartboarden ett digitalt verktyg som gör att barnen ser sin dokumentation på en stor skärm, och kan samtala och reflektera kring sin egen dokumentation på ett smidigt sätt i stället för att trängas över lärplattan. Nu ber hon oss om hjälp. Hon vill att vi dokumenterar med en annan lärplatta vad barnen säger under samtal och reflektion. För att om möjligt få syn på hur de ska arbeta vidare med matematiken på bästa sätt. Ingrid säger att det är lätt att missa något när man är fokuserad på barnen. Men att lärplattan i dessa situationer är ett mycket bra redskap att tillgå.

På smartboarden visas bild efter bild och de talar om olika former och färger. Barnen får med hjälp av varandra och Ingrid sortera och kategorisera. Jag ser på barnen att de tycker det är roligt och väldigt fokuserade.

Ingrid och Kajsa har laddat några appar ifrån nätet som de vill att barnen provar på. Apparna är lek- och läroprogram med inriktning på matematik. Pedagogerna har hela tiden fokus på vad det är för kunskapsmål enligt läroplanen som de vill uppnå. De talar om att det är viktigt att följa dessa mål. Barnen ska utveckla sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning, och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring. De menar båda två, att apparna gör att barnen blir och är mer intresserade av att lära detta, men ser lärplattan som ett komplement till annan verksamhet.

Vid observationerna på förskolorna fick vi se vad barnen använder lärplattan till när de själv valde aktivitet - barnsperspektiv. Men också hur och med vem aktiviteten utfördes.

Både flickor och pojkar var intresserade av matematik på olika sätt. Ingrid, pedagog på förskolan Blå, menar att med hjälp av lärplatta arbetar man med barnen på detta lustfyllda sätt men det kräver att vi som pedagoger ser barnen som kompetenta och med egna åsikter om sitt lärande. Där de får möjligheter att använda sina egna drivkrafter för att finna ut meningen med livet. Lära på ett roligt sätt helt enkelt. Vi såg att matematiken var närvarande på lärplattan men också i andra sammanhang, matematiken fanns överallt, det gällde bara att upptäcka den. Vi såg barn som sorterade djur efter sort, fyllde hinkar med klossar, och vid fruktstunden när pedagogerna delade frukten. Lärplattans intåg på avdelningen uteslöt inte att man gjorde matematik ”på traditionellt sätt” utan den användes bara som ett av de pedagogiska verktygen. Pedagogerna pratade mycket med barnen och gjorde dem uppmärksamma på vad som var vardagsmatematik.

På båda förskolorna som ingick i vår studie, så var samlingen ett av de tillfällen då både barn och vuxna använde lärplattan flitigt. Klerfelt (2007) ser ett samspel mellan pedagoger och barn samt mellan barn och barn och menar att samspelet möjliggör barns delaktighet och att de kan medverka aktivt i sitt lärande.

## 4.5 Digital dokumentation – Tidsvinst vid utvecklingssamtal?

Sedan pedagogerna började använda lärplattan till dokumentationen blev en av de största vinsterna med den digitala tekniken att pedagogerna sparar mycket tid som de kan tillbringa med barnen istället anser Ingrid. Kristina nickar medhållande. Då krävdes det mer ”barnfri tid” för att samla ihop material till utvecklingssamtal med föräldrarna, personalmöte etc.

Ingrid tycker att de föräldrar hon kommer i kontakt med är väldigt positiva till att ha utvecklingssamtalet framför datorn. Det blir lättare och tydligare för både barn, föräldrar och pedagoger att resonera kring barnets lärande och vilka mål de har nått sedan de sågs sist. Tidigare var det inte alla föräldrar som var intresserade av utvecklingssamtal. Numera kommer alla barnens föräldrar och ofta båda två. Mycket positivt för alla parter. Föräldrarna får bättre insikt i vår verksamhet. De har också större möjlighet till inflytande och de ska vi ge dem, det står ju i vår läroplan.

Pedagogerna har ett ”personligtrum” var, men även ett ”personalrum” där de lägger stoff som rör hela förskolan. Alla pedagogerna tycker att det här sättet att arbeta på ger var och en mer tid till barngrupperna. Nu kan pedagogerna lätt gå in och hämta dokumentationen som de har gjort tillsammans med barnen. Barnen har varsitt ”pedagogiskt rum” där barn och pedagog tillsammans hämtar det material man vill visa och reflektera kring vid föräldramöten och utvecklingssamtal. Vi fick möjlighet att delta vid ett utvecklingssamtal. Barnet kom inhopande på morgonen med en förälder halvspringande efter. Barnet var så ivrigt, skulle visa alla saker de hade gjort för sin pappa var så stolt. Ingrid, pojken och pappan satte sig framför datorn.

Ingrid: - Vad vill du visa först?

Pojken: - När vi är på gympan

Ingrid: - Hur kan det vara?

Pojken: - Men jag vill ju visa pappa att jag kan spela boll, göra kullerbyttor och allt annat.

Förra gången pappa var med här så vågade jag ju inte göra någonting på gympan kollade bara på liksom. Men nu kan jag.

Ingrid: - Tur att vi har filmat. Ska ta fram det.

Pappa: - Ja men titta du kan, duktigt av dig! Är det för vi har tränat lite fotboll hemma?

Pojken: - Kanske vi har fått en ny fröken som kommer hit ibland och hon spelar fotboll hon har visat också. Vi gör straffar. Dökul.

Ingrid: - Har du lärt dig något annat på gympan?

Pojken tänker en lång stund.



Pojken: - Ja att det kan vara skönt att duscha efteråt. Men det är så himla jobbigt att ta på strumporna.

Pappan: - Du måste torka av fötterna innan annars går det trögt.

Ingrid: - Ja, av och på klädning, hygien är ju en del av det vi vill att barnen skall lära sig under gympassagen. Din pojke gillar inte att bli blöt i håret, det får vi träna på tills nästa gång kanske. Ha, ha!

Vilket var ditt mål med denna dokumentation frågade vi Ingrid? Hon svarade att hon ville nå målen som står i läroplanen.

Förskolan ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld. Verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. (Lpfö 98, rev 2010)

Utvecklingssamtalet var ett rofyllt och avspänt möte mellan alla parter. Kanske lättare för föräldrarna att se och förstå lärandet om de får det på en skärm.

Vi frågade föräldern vilken form av utvecklingssamtal han föredrog. Pappan svarade - samtalet kändes mer naturligt liksom. Bara positivt! Min pojke gavs ju möjlighet att själv förklara vad han hade lärt sig, inte som tidigare att fröken talade om vad han hade lärt sig på förskolan. Nej, på det här sättet blir det roligare för oss båda och utvecklingen blev lättare för oss att förstå i och med bilderna, det blev mer konkret”.

På förskolan Röd använder man sig av barnens dokumentationspärmar vid sina utvecklingssamtal. De barn som vill får vara med vid samtalet, om inte så finns det alltid möjlighet till att vara med kompisarna istället. I barnens pärmar finns det olika kategorier under olika flikar, till exempel matematik. Alla avdelningar använder sig av samma flikar vilket underlättar dokumentationsarbetet vid överflyttningen från småbarnsavdelning till äldreavdelning. På äldreavdelningarna är barnen delaktiga i urvalet på vad som ska finnas med i deras pärmar. Barnen har upptäckt att dokumentationen ger dem en möjlighet att återuppleva och visa upp sina färdigheter, i detta fall visa vad man kan och har lärt sig för sina föräldrar (Svenning, 2011). Om det finns en film som kan stödja själva dokumentationen i pärmen så visas den upp på lärplattan. På småbarnsavdelningarna är det pedagogerna som bestämmer vad som skall sättas in i dokumentationerna, de skriver in barnens tankar och reflektioner. Pedagogerna på småbarnsavdelningarna har som ambition att använda sig av lärplattan mer i framtiden. Föräldrarna ville inte ha med någon utomstående på sina

utvecklingssamtal men pedagogerna berättade för mig hur de gick tillväga med både insamlandet av materialet och själva samtalet.

## 5. Diskussion

Resultatet visade att lärplattan tycks vara ett användbart verktyg i förskolan. I vår studie upplevde vi att barn, föräldrar och pedagoger var mycket positiva till lärplattan. Pedagogerna efterlyste dock lite mer introduktion om *hur* man kan använda lärplattan och användbara appar i ett lärande i riktlinje med förskolans läroplan.

Diskussionerna kring digitala verktygens vara eller icke vara på förskolan, har pågått på våra arbetsplatser sedan mitten av 1990-talet. Många av dem som är/var emot användandet av lärplattan/digitala verktyg i förskolan menar att de används väl ändå bara till att spela spel på.

Under våra observationer kunde vi se att lärplattan inbjuder till ett samarbete och samspel mellan barn och pedagoger. Vi tänker bland annat på observationen där Ingrid har matematiksamling som leder till samspel och samtal mellan barn-barn och barn-pedagog. Efter en lättare introduktion om former så går barnen iväg för att leta och fotografera former som de hittar på förskolan med hjälp av lärplattan. Det vi märkte under observationen var att barnen hade lätt för att hantera lärplattan, de hjälpte varandra, visade och förklarade när det behövdes. På det här sättet används lärplattan som ett komplement i verksamheten och ersätter inget eller ingen i förskolan! Det framgår av de läroplanstexter som formulerats för förskola, fritidshem och skola att dagens samhälle lägger en stor vikt vid att barn utvecklar en kommunikativ förmåga. För att barnen ska utveckla en god kommunikativ kompetens är det viktigt att de tidigt i sina liv får många möjligheter till att samtala med andra människor. Om dessa samtal inte bara är trevliga utan även utmanar barnens tänkande så sker en kognitiv utveckling hos barnen. Det blir en utmaning för barnen när de i olika diskussioner får sina ståndpunkter/handlingar, logiken i sitt tänkande eller sin förmåga att förklara sig ifrågasatta av andra. Vid reflektionstillfället såg vi att barnen fick möjlighet att förklara varför de hade valt just de bilderna och detta i sin tur ledde till dialog mellan barn och pedagog. I ett sammanhang där barnet ska beskriva en upplevelse eller lära andra barn/vuxna något, en så kallad metarefleksion, blir det tydligt för barnet att olika ordval och uttrycksätt kan bli avgörande för om de andra förstår vad man vill lära ut. Oavsett om barnet befinner sig i en inlärningsituation då barnet själv ska förklara något eller om barnet ska lära ut något blir

detta en utmaning för barnets tänkande (Svensson, 2009). I observationen med sagolådan tänker vi på Max där pedagogerna skulle kunna spinna vidare på hans intresse för ”rörliga sagor”. De skulle kunna uppmuntra honom att tillsammans med någon kompis att konstruera en egen saga med hjälp av lärplattan. Med hjälp av olika tekniker, och redskap utvecklar barnen sin förmåga att skapa och konstruera en saga. En central aspekt är att barnen själva får vara aktiva under hela lärprocessen. I dokumentationerna upplever vi det som att barnen är aktiva och delaktiga i hela processen från början till slutet. Lärplattan används på ett kreativt sätt och barnen får en grundtrygghet i sitt användande av ett digitalt verktyg tillsammans med pedagogen som inspiratör. När barnen skapar själva med lärplattan använder de sig av många sinnen. De ser och hör, de känner och koordinerar, de använder sig av sin egen erfarenhet samtidigt som de skapar sig nya erfarenheter. De ser nya möjligheter och lösningar och känner sig så tillfreds med sitt slutresultat att de vill visa filmen för övriga barn på förskolan. Lärplattan används som ett komplement till annan lek i förskolans verksamhet (Hilden, 2005). För barn är det enkelt att inspireras av audiovisuella medier. Att de gå in i en roll förutsätter att de har ett kroppsligt inifrån-perspektiv. Barnen relaterar till något de upplevt, i detta fall film, de blandar fiktion och verklighet för att sedan göra om det till en egen film. Thestrup menar att när medielek sker tillsammans med den konkreta teknologin så ingår teknologin i leken. Man använder sig av ett digitalt verktyg, i denna observation är det lärplattan, till att filma och fotografera den väsentliga delen i sin lek. De använder mediet på ett produktivt sätt för att konstruera och berätta (Thestrup, Henningsen och Jerg, 2009).

Vi menar att lärplattan och andra digitala verktyg är kreativa verktyg som kan och bör användas på flera sätt än att bara spelas med. Har du till exempel en lärplatta kan du fota, filma spela in barnens röster och olika ljud och skapa egna spel och filmer. Vi ser lärplattan som ett pedagogiskt verktyg som ger barnen många nya sätt att leka och lära på förskolan. Det är viktigt att pedagogerna i förskolan använder sig av lärplattan och appar på ett pedagogiskt sätt med ett syfte. På förskolan har barnen fördelen av att lära av varandra och ta hjälp av kompisar och pedagoger.

Varför ska vi då använda lärplattan i förskolan? Utifrån resultatet av vår undersökning ser vi hur lärplattan används. Lärplattan är ett verktyg som förenklar förskollärarnas och barnens arbetssätt med att dokumentera verksamheten, att se barnens utveckling och intressen. Vi ser ett professionellt arbetssätt kring användandet av den digitala tekniken då pedagogerna hade ett syfte med aktiviteterna kring lärplattan. Men vi anar att det kan finnas vissa faror om barnen får ”fri tillgång” till lärplattan. Det finns forskning som tyder på att ”för mycket skärmtid” kan vara skadlig för barnen. De rörliga bilderna och ljuden tilltalar många sinnen

hos barnen därför måste vi pedagoger vara observanta och ibland begränsa barnens ”skärmtid”.

För oss är det viktigt att man har ett syfte med den digitala aktiviteten och att man som pedagog visar vägen mot nya kunskaper tillsammans med barnen. Barn är ”naturligt” nyfikna och för dem är lärplattan ett spännande redskap som kan ge dem möjlighet till ny kunskap. Pedagogerna bör därför införskaffa sig en viss förkunskap om lärplattans möjligheter och vilka appar som kan utveckla barnens lärande på ett lustfyllt och nyfiket sätt. Vilket våra informanter har påpekat vid ett par tillfällen.

Lärplattan är ett användarvänligt verktyg som både barn och pedagoger kan arbeta med. Den bjuder in till lek, samspel och samarbete genom att man kan sitta tillsammans runt lärplattan och arbeta, så kallat medielek. Vi tänker att medielek är en gammal form för lek men i nya kläder. För att ge barnen en möjlighet att utveckla en viss digital kompetens så bör lek och lärande samspela med teknologin. Lärplattan är portabel och enkel att ta med överallt. Lärplattan är ett verktyg som passar in i ett utforskande arbetssätt där barn och pedagoger lär tillsammans. Pedagogerna på förskolorna i denna undersökning väljer inte bort någon tidigare aktivitet som finns på förskolan, till exempel gå på promenad, utan tillför ett nytt lekredskap. På de två förskolorna i vår studie kunde vi se genom observationerna att pedagogerna kombinerade användandet av lärplattan i verksamheten på förskolorna. Det kändes som att de hade kommit en bra bit på väg i sitt användande av den digitala tekniken.

Det är viktigt att pedagogerna introducerar och leder barnens lek vid datorn för att man ska få ett positivt utbyte av arbetet kring dator enligt Hilden (2005). Det samma gäller för lärplattan. Många pedagoger och föräldrar är oroliga för att deras barn ska gå miste om att till exempel gå ut i skogen om det finns tillgängliga digitala verktyg som lockar barnens intressen. Vi menar att vi inte väljer bort en aktivitet för barnen utan istället lägger vi till ett nytt lekredskap.

För oss är lärplattan ett multimedialt verktyg med många möjligheter i förskolan – både för pedagogerna *och* för barnen.

# Referenser

American Academy of Pediatrics. (2012). How TV affects your child. <http://kidshealth.org>

Brun, Mats (2005). *När livet blir ett spel och andra utmaningar för den digitala generationens föräldrar*. Lidingö: Langenskiöld

Christakis D, (2008). The effects of infant media usage: what do we know and what should we learn? *Acta Paediatr*

*Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet*

Hildén, Anita (2005). *Datorlek i förskolan: [små människor - stora behov]*. Malmö: Elevdata

Jackson D, Djajarian K & Stewart J, (2009). Increased television viewing is associated with elevated body fatness but not with lower total energy expenditure in children. *American J Clinik Nutr.*

Jensen, Eric, (1997). *Hjärnbaserat lärande*. Jönköping: Brain Books

Johannesen, Nina & Sandvik, Ninni (2009). *Små barns delaktighet och inflytande*. Stockholm: Liber

Klerfelt, A., (2007). *Barns multimediala berättande. En länk mellan mediekultur och pedagogisk praktik*. Göteborg studies in educational Sciences, 256. Göteborgs universitet.

Krok, Göran & Lindewald, Maria (2003). *Portfolio i förskolan: att komma igång*. Stockholm: Gothia

Lagercantz H, (2012). *I barnets hjärna*. Stockholm. Riviera

Ljung-Djärf, Agneta (2002). Fröken får jag spela data? Datorn i förskolans lärandemiljö. IR. Säljö & J. Linderoth (red): Utma@ningar och e-frestelser:IT och skolans lärkultur. Stockholm. Prisma

Ljung-Djärf, Agneta (2004). *Spelet runt datorn [Elektronisk resurs] : datoranvändande som meningsskapande praktik i förskolan*. Diss. Lund : Univ., 2004

Tillgänglig på Internet: [http://www.lub.lu.se/luft/diss/soc\\_486/soc\\_486.pdf](http://www.lub.lu.se/luft/diss/soc_486/soc_486.pdf)

*Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. utg.] (2010). Stockholm: Skolverket

Maher COT, Eisenmann JC & Dollman J, (2012). Screen time is more strongly associated than physical activity with overweight and obesity in 9 – 16 year old Australians. *Acta Paediatr.*

Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Pellis S & Pellis VC, (2007). Rough-and-Tumble play and development of the social brain. *Current Directions I Psychological Science*

Rönnerberg, Margareta (2006). *"Nya medier" - men samma gamla barnkultur?: om det tredje könets lek, lärande och motstånd via TV, video och datorspel*. Uppsala: Filmförlaget

Sandberg, Bo & Faugert, Sven (2012). *Perspektiv på utvärdering*. 2., uppdaterade och utök. uppl. Lund: Studentlitteratur

Sigman, A. (2012) Time for a view on screen time. *Arch Dis Child*.

Svenning, Bente (2011). Vad berättas om mig? Barns rättigheter och möjligheter till inflytande i förskolans dokumentation. Lund :Studentlitteratur.

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur

Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Thestrup, K., Henningsen, L. & Jerg, K. ,(2009). *Billedbeveagelser. Medieleg i en daginstitution*. Tidsskrift for Børne & Ungdomskultur, nummer 53. Odense: Syddansk universitetsforlag.

Åberg Ann & Lenz Taguchi Hillevi, (2005). *Lyssnandets pedagogik*. Stockholm: Liber AB

# Bilaga 1

## Intervjufrågor till pedagoger

- Vad har du för utbildning och hur många år har du arbetet i barnomsorgen?
- När, hur och i vilket syfte använder du lärplattan?
- Vilka för och nackdelar ser/upplever du med lärplattan?